

Sygn. akt I Ns 891/15

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2016 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Orlik – Seligowska

Protokolant: sekretarz Katarzyna Rydzik

po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2016 r. we Włocławku

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej w G.

z udziałem A. C., Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta W.

o stwierdzenie zasiedzenia

postanawia:

1. stwierdzić, że (...) Spółka Akcyjna w G. nabyła przez zasiedzenie z dniem 17 czerwca 2012 r. służebność przesyłu polegającą na znoszeniu istnienia w przestrzeni nad i pod powierzchnią oraz nieodpłatnym korzystaniu z posadowionych na nieruchomości oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) położonej we W., dla której Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych szczegółowo określonych w opinii biegłego sądowego z zakresu energetyki mgr inż. Z. D. (1) z dnia 18 grudnia 2015 r., w tym zakresie stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, wchodzących w skład linii napowietrznej wysokiego napięcia 110 kV oznaczonej na mapie sytuacyjno-wysokościowej opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Ż. z dnia 15 września 2015 r. stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, w obrębie pasa o szerokości po 3,25 m (trzy metry dwadzieścia pięć centymetrów) po każdej stronie linii, z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, kontroli, przeglądów, remontów, modernizacji, wymiany i usuwania awarii tychże urządzeń i instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej przedsiębiorstwa;

2. stwierdzić, że Skarb Państwa – Przedsiębiorstwo Państwowe (...) nabył przez zasiedzenie z dniem 23 grudnia 1987 r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu polegającą na znoszeniu istnienia w przestrzeni nad i pod powierzchnią oraz nieodpłatnym korzystaniu z posadowionych na nieruchomości oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) położonej we W., dla której Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych szczegółowo określonych w opinii biegłego sądowego z zakresu energetyki mgr inż. Z. D. (1) z dnia 18 grudnia 2015 r., w tym zakresie stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, wchodzących w skład linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV oznaczonej na mapie sytuacyjno-wysokościowej opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Ż. z dnia 15 września 2015 r. stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, w obrębie pasa o szerokości po 2,10 m (dwa metry dziesięć centymetrów) po każdej stronie linii, z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, kontroli, przeglądów, remontów, modernizacji, wymiany i usuwania awarii tychże urządzeń i instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej przedsiębiorstwa;

3. stwierdzić, że Skarb Państwa – Przedsiębiorstwo Państwowe (...) nabył przez zasiedzenie z dniem 23 grudnia 1987 r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu polegającą na znoszeniu istnienia w przestrzeni nad i pod powierzchnią oraz nieodpłatnym korzystaniu z posadowionych na nieruchomości oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) położonej we W., dla której Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych szczegółowo określonych w opinii biegłego sądowego z zakresu energetyki mgr inż. Z. D. (1) z dnia 18 grudnia 2015 r., w tym zakresie stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, wchodzących w skład linii napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV oznaczonej na mapie sytuacyjno-wysokościowej opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Ż. z dnia 15 września 2015 r. stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, w obrębie pasa o szerokości po 1 m (jednym metrze) po każdej stronie linii, z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, kontroli, przeglądów, remontów, modernizacji, wymiany i usuwania awarii tychże urządzeń i instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej przedsiębiorstwa;

4. zasądzić od uczestniczki A. C. na rzecz wnioskodawcy (...) S.A. w G. kwotę 1.117 zł (tysiąc sto siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

5. nakazać pobrać od uczestniczki A. C. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego we Włocławku kwotę 3.290,35 zł (trzy tysiące dwieście dziewięćdziesiąt złotych 35/100) tytułem nieuiszczonych wydatków.

UZASADNIENIE

W dniu 23 grudnia 2013 r. (...) S.A. w G. wniósł o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie przez wnioskodawcę służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu z upływem dnia 17 czerwca 2002r. dla urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych w postaci linii napowietrznej wysokiego napięcia 110 kV relacji W. P. - W. Zachód oraz przez wnioskodawcę bądź Skarb Państwa z upływem dnia 23 grudnia 1977 r. dla urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych w postaci linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV relacji W. Zachód – B. oraz linii napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej L. na nieruchomości stanowiącej własność uczestnika postępowania A. C., położonej we W., stanowiącej działkę nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym we Włocławku urządzona jest księga wieczysta nr (...), polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad i pod powierzchnią nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych wchodzących w skład ww. linii oraz na prawie korzystania z nieruchomości w zakresie niezbędnym do eksploatacji instalacji i urządzeń przesyłowych wchodzących w skład ww. linii energetycznych w zakresie zgodnym z ich przeznaczeniem w celu wykonywania konserwacji, bieżących napraw, remontów, badań technicznych, usuwania awarii, modernizacji tychże urządzeń i instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej przedsiębiorstwa.

W uzasadnieniu wnioskodawca podniósł, że uczestnik jest właścicielem nieruchomości położonej we W., stanowiącej działkę nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym we Włocławku prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Na ww. nieruchomości uczestnika poprzednik prawny wnioskodawcy – Zakłady (...) – Zakład (...), będący państwową osobą prawną, działającą na rzecz Skarbu Państwa posadawił urządzenia przesyłowe w postaci: linii napowietrznej wysokiego napięcia 110 kV, linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV i linii napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV. W przypadku pierwszej linii w ocenie wnioskodawcy długość pasa służebności wynosi 20 m, a szerokość 12,9 m, w przypadku linii drugiej odpowiednio: 12 m i 8 m, a w przypadku linii trzeciej: 69 m i 2,4 m. Posadowienie urządzeń przesyłowych na nieruchomości uczestnika nastąpiło w ramach powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli realizowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 28 czerwca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, która utraciła swą moc dopiero w dniu 10 kwietnia 1997r. Zdaniem wnioskodawcy objęcie w posiadanie przedmiotowej służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w zakresie linii napowietrznej 110 kV nastąpiło najpóźniej w dniu 17 czerwca 1982r., gdyż linia ta została posadowiona co najmniej w 1964r., ale następnie na podstawie pozwolenia na budowę z dnia 24 maja 1980r. dokonano jej modernizacji, wskutek której doszło do zmiany

przebiegu jej trasy i odbiór nowej linii nastąpił protokołem z dnia 17 czerwca 1982r. Tego dnia wnioskodawca rozpoczął zatem eksploatację ww. urządzeń i w tej dacie zaczął biec termin zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Odnośnie linii napowietrznej 15 kV, w dniu 12 czerwca 1967r. została wydana decyzja o lokalizacji szczegółowej, a następnie linia ta została odebrana i podłączona do napięcia w dniu 23 grudnia 1967r. Następnie w latach 1975 – 1976 linia ta została zmodernizowana, jednak bez zmiany jej przebiegu. Zatem najpóźniej w dniu 23 grudnia 1967r. wnioskodawca objął w posiadanie przedmiotową służebność gruntową. Tym samym termin do zasiedzenia służebności w zakresie linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV rozpoczął swój bieg w dniu 23 grudnia 1967r. Odnośnie linii napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV wnioskodawca podniósł, że stacja transformatorowa zasilająca przedmiotową linię jest zasilana z linii 15 kV relacji W. Zachód-B.. Linia napowietrzna niskiego napięcia została załączona pod napięcie w dniu 23 grudnia 1967 r., zatem od tego dnia linia nie zmieniając swego przebiegu i będąc eksploatowana przez wnioskodawcę znajdowała się w posiadaniu wnioskodawcy i od tej daty należy liczyć termin do zasiedzenia służebności. Co do spełnienia przesłanek nabycia służebności przez zasiedzenie, w ocenie wnioskodawcy zastosowanie znajdują przepisy art. 292 k.c. i art. 172 § 1 k.c., bowiem miało miejsce korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia, samoistne posiadanie służebności i upływ terminu zasiedzenia. Powołał się także wnioskodawca na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2013r., z którego wynika, że przedsiębiorca przesyłowy posiada nieruchomości w zakresie służebności przesyłu od chwili wejścia na grunt w celu wybudowania urządzenia służącego do przesyłania energii elektrycznej, zatem że to nie data załączenia urządzeń pod napięcie, lecz data wejścia na grunt w celu budowy urządzeń stanowić powinna datę rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia służebności, aczkolwiek we wniosku i jego uzasadnieniu jako termin początkowy wskazał odbiór inwestycji. Uzasadniając spełnienie poszczególnych przesłanek do nabycia służebności przez zasiedzenie wnioskodawca podniósł, że co do korzystania z trwałego i widocznego urządzenia oraz posiadania służebności - na nieruchomości uczestnika zostały posadowione urządzenia elektroenergetyczne w postaci linii napowietrznej niskiego napięcia, linii średniego napięcia oraz linii napowietrznej wysokiego napięcia, stanowiące własność wnioskodawcy, który je eksploatuje od momentu ich posadowienia. Tak wnioskodawca, jak i jego poprzednik prawny byli posiadaczami oraz faktycznie korzystali z nieruchomości uczestnika w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność przesyłu. Wnioskodawca wykonuje władztwo prowadzące do zasiedzenia służebności polegające nie tylko na posadowieniu urządzeń, ale i na korzystaniu z nieruchomości w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, eksploatacji i modernizacji urządzeń. Ponadto wnioskodawca powołał się na domniemania prawne z art. 340 k.c. (ciągłości posiadania), z art. 341 k.c. (posiadania zgodnego ze stanem prawnym). Co do upływu terminu – wnioskodawca podniósł, że dla zasiedzenia, które nastąpiło przed dniem 1 października 1990 r. terminy zasiedzenia wynosiły 10 i 20 lat, a dla zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed ww. datą stosuje się przepisy obowiązujące pod tej dacie, a więc termin zasiedzenia wynosił 20 i 30 lat. Co do dobrej wiary - w pierwszej kolejności zdaniem wnioskodawcy dla posiadania służebności należy przyjąć posiadanie w dobrej wierze, a ponadto wiara ta wynika z dyspozycji art. 7 k.c. Nadto dobrą wiarę należy oceniać na dzień objęcia w posiadanie służebności, tj. na dzień posadowienia urządzeń na nieruchomości obciążonej, bowiem późniejsze zmiany świadomości posiadacza pozostają bez wpływu na długość okresu wymaganego dla nabycia służebności przez zasiedzenie. Zdaniem wnioskodawcy skoro posadowienie urządzeń i objęcie ich w posiadanie miało miejsce w oparciu o przepisy ustawy o powszechnej elektryfikacji miast i osiedli, posiadanie służebności należy uznać za posiadanie w dobrej wierze. W tym zakresie wnioskodawca powołał się na szereg orzeczeń tak Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych. Co do nieruchomości władnącej – wnioskodawca podniósł, że bezprzedmiotowe jest jej oznaczenie, powołując się w tym zakresie na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008r. (III CZP 89/08). Co do braku konieczności wskazywania zakresu służebności – zdaniem wnioskodawcy w przypadku wniosku o zasiedzenie nie jest możliwe wskazywanie zakresu służebności w sposób charakterystyczny dla jej ustanowienia, a więc ze wskazaniem szerokości pasów eksploatacji i doprecyzowaniem uprawnień do wkraczania na nieruchomość. Uprawnienia takie bowiem nie podlegają zasiedzeniu, a określając je w postanowieniu Sąd wyszedłby poza granice wniosku. Na zakończenie wnioskodawca podniósł, iż postanowieniem z dnia 12 grudnia 2012r. Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawie VIII Ca 512/12 stwierdził, że w przypadku nabycia służebności przez zasiedzenie, określenie zakresu tej służebności w sposób charakterystyczny dla jej ustanowienia, a więc ze wskazaniem szerokości pasa eksploatacji i doprecyzowaniem uprawnień do wkraczania na nieruchomość nie jest możliwe. Jednak z ostrożności procesowej wnioskodawca wskazał we wniosku długości i szerokości pasów służebności. Co do następstwa prawnego – zdaniem wnioskodawcy jest

on następcą prawnym państwowego przedsiębiorstwa energetycznego. Następstwo prawne wynika z następujących aktów i zdarzeń prawnych: na podstawie zarządzenia nr 233 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958r. utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...), w skład którego wchodził m.in. Zakład (...), w następstwie podziału ww. przedsiębiorstwa dokonanego na podstawie Zarządzenia nr 50/ORG/89 Ministra Przemysłu powstało Przedsiębiorstwo pod nazwą: Zakład (...) w T., w następstwie zarządzenia nr 202/ORG/93 Ministra Przemysłu i Handlu nastąpił podział tego przedsiębiorstwa i przekształcenie p.p. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, następnie w dniu 31 grudnia 2004r. nastąpiło przejście Zakładu (...) S.A. przez E. G. Kompanię Energetyczną na podstawie uchwał spółek łączonych i postanowienia Sądu Rejonowego w Gdańsku z dnia 31 grudnia 2004r., które spowodowały zmianę nazwy na (...) S.A., zaś w dniu 30 lica 2007r. miała miejsce zmiana nazwy spółki na (...) S.A. w G.. Powołując się na aktualną linię orzeczniczą Sądu Najwyższego, a w szczególności na postanowienie z dnia 23 września 2010r. (III CSK 319/09) zdaniem wnioskodawcy przedsiębiorstwo państwowe przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa na podstawie przepisów ustawy i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych z 1990 r. oraz ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych z 1996r. może w formie prawnej z dnia wydania postanowienia uzyskać stwierdzenie zasiedzenia służebności na podstawie art. 299 kc w zw. z art. 172 k.c. Na wypadek, gdyby tutejszy Sąd nie podzielił powyższej linii orzecznictwa, wnioskodawca podniósł, że zgodnie z wcześniejszą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, zasiedzenie służebności mogło nastąpić na rzecz Skarbu Państwa, a powstałe po dniu 1 lutego 1989r. przedsiębiorstwo państwowe przejęło dotychczasowy majątek będący w posiadaniu Skarbu Państwa, w tym służebności gruntowe na swój stan i stało się tym samym jego właścicielem w zakresie dotychczasowych uprawnień, jakie przysługiwały Skarbowi Państwa. Wnioskodawca powołał się także na decyzję uwłaszczeniową z dnia 8 marca 1996r. na okoliczność przeniesienia posiadania przedmiotowej służebności. W ocenie wnioskodawcy posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe przedmiotowej służebności przed dniem 1 lutego 1989r. (nowelizacja k.c.) było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i mogło prowadzić do zasiedzenia, może on zatem doliczyć do własnego posiadania posiadanie przedsiębiorstwa. Nie musi wykazywać natomiast przeniesienia posiadania służebności, bowiem jego poprzednik prawny tj. Zakład (...) wstąpił w ogół składników majątkowych swojego poprzednika prawnego m.in. w posiadanie służebności. Podmiot prawny będący następcą pod tytułem ogólnym przedsiębiorstwa państwowego wchodzi w ogół jego praw, w tym nabywa uprawnienia wynikające z posiadania. Jeżeli takie przedsiębiorstwo zostało przekształcone w spółkę Skarbu Państwa, to zgodnie z przepisami ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych wszelkie prawa i obowiązki drogą sukcesji przeszły na nowy podmiot. Z ostrożności procesowej wnioskodawca powołał się także na decyzje uwłaszczeniową z dnia 8 marca 1996r. na okoliczność przeniesienia służebności.

Uczestniczka A. C. w piśmie procesowym z dnia 11 marca 2014r. wniosła o oddalenie wniosku i zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu odpowiedzi na wniosek podniosła, iż termin zasiedzenia linii 110 kV w złej wierze nie upłynął do dnia założenia wniosku, a wnioskodawcy nie można przypisać posiadania w dobrej wierze. W sprawie I Ns 881/13 toczącej się przed tut. Sądem wnioskodawca nie przedłożył dokumentów wskazujących jego tytuł do działki ani też nie wskazał żadnego tytułu do działki, co wskazuje na jego złą wiarę. W tym zakresie uczestniczka powołała się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2009r. (II CSK 594/08) i z dnia 25 listopada 2008r. (II CSK 346/08, niepubl.) z których wynika, że przedsiębiorstwo energetyczne, które nie legitymuje się uprawnieniem do ingerowania w sferę cudzej własności nieruchomości dla bieżącego utrzymania urządzeń przesyłowych, korzysta z tej nieruchomości w złej wierze. Z dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę uprawnienie takie nie wynika. Ponadto wnioskodawca nie przedstawił żadnych dokumentów świadczących o czasie, charakterze posiadania a także o złej lub dobrej wierze, mimo, że na wnioskodawcy ciąży obowiązek wykazania wszelkich przesłanek zasiedzenia. Ponadto przedłożona przez niego decyzja nr (...) jest tylko odpisem, ale nawet ona nie wskazuje numerów działek, których dotyczy. Nie sposób zatem uznać dobrej wiary po stronie wnioskodawcy, skoro sam przedłożył karty wskazujące na brak tytułu prawnego do obciążonej nieruchomości. Odnosząc się do zasadności wniosku co do pozostałych linii uczestniczka wskazała, że decyzja nr (...) nie wskazuje nieruchomości, których dotyczy. Także protokół z dnia 7 grudnia 1967 r. nie stanowi dowodu daty rozpoczęcia eksploatacji linii, bowiem nie tylko nie jest opatrzony dopiskami niewiadomego rodzaju, ale i dotyczy linii na trasie innej niż przedmiotowa. Także mapa linii SN 15 kV także dotyczy innej linii – na trasie W. Zachód – W.. Nie może zatem stanowić dowodu w sprawie. Podniosła dodatkowo, że przez cały okres

zasiedzenia nie może ulec zmianie nieruchomości władnąca. Z tego powodu niezbędne jest ustalenie, kiedy zaistniał związek funkcjonalny pomiędzy nieruchomością obciążoną (uczestniczki) a władnącą (wnioskodawcy), bowiem każdorazowa zmiana nieruchomości władnącej powoduje zmianę treści służebności gruntowej, a co za tym idzie wiąże się z rozpoczęciem biegu terminu zasiedzenia na nowo. Ponadto wskazanie nieruchomości władnącej niezbędne jest dla oceny faktu przeniesienia służebności. Jako część składowa nieruchomości może być bowiem przeniesiona jedynie wraz z nieruchomością władnącą. Tym samym uczestniczka zakwestionowała, aby w trakcie biegu terminu zasiedzenia nieruchomość władnąca nie uległa zmianie. Jak wywodziła Nie udowodnił wnioskodawca nie udowodnił, że przekształceniami nastąpiło przeniesienie prawa własności urządzeń przesyłowych na dany podmiot, bowiem zarządzenie Ministra Przemysłu w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego nie stanowi takiego dowodu. Reasumując, mimo bezspornego faktu, iż wnioskodawca obecnie jest właścicielem linii i urządzeń, nie sposób ocenić, kiedy stał się właścicielem tego majątku. Powołując się także na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007r. (III CZP 30/07) uczestniczka podniosła, że skoro realizacja i korzystanie z linii energetycznych odbywało się w oparciu o przepisy ustawy o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, nakładającej na właścicieli obowiązek znoszenia faktu budowy linii energetycznej, co skutkowało brakiem uprawnienia do domagania się przez właścicieli wydania nieruchomości, to dopiero z dniem uchylenia ww. ustawy powstała prawna możliwość wytoczenia powództwa o wydanie przez właściciela nieruchomości i od tej daty można dopiero liczyć bieg terminu zasiedzenia. Tym samym do dnia dzisiejszego termin ten z pewnością nie upłynął. Powołała się także na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2009r. (I CSK 265/08), z którego wynika, że do czasu obowiązywania powyższej ustawy lokalizacja linii energetycznej w oparciu o jej przepisy stanowiła rodzaj wywłaszczenia. Dodała, że przedłożone przez wnioskodawcę karty nie stanowią dowodu w rozumieniu przepisów k.c., bowiem nie zawierają podpisów. Karty te nie są zatem dokumentami w rozumieniu art. 245 k.p.c., a skoro tak, to nie mogą stanowić podstawy prowadzenia dowodu w trybie art. 308 k.p.c. (vide: orzeczenie SN z dnia 14 lutego 2007r., II CSK 401/06). Także niepodpisana kserokopia nie jest dokumentem (vide: uchwała SN z dnia 29 marca 1994r., II CZP 37/94). Dodatkowo podniosła, iż karty te nie są opatrzone datami ich sporządzenia, co oznacza, że trudno ocenić, czy opisane w nich wydarzenia rzeczywiście miały miejsce. Zaprzeczyła także na koniec samoistności posiadania przez wnioskodawcę.

Uczestnik Skarb Państwa – Prezydent Miasta W. nie zajął stanowiska w sprawie.

Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2014 r. w sprawie sygn. akt I Ns 2130/13 Sąd Rejonowy we Włocławku oddalił powyższy wniosek. Postanowieniem z dnia 5 marca 2015 r. wydanym na skutek apelacji wnioskodawcy Sąd Okręgowy we Włocławku w sprawie sygn. akt I Ca 218/14 uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu we Włocławku pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego wskazując w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego za utrwalony i jednolity można uznać pogląd o dopuszczalności nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Ukoronowaniem tej linii orzeczniczej jest uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSNC 2014/7-8/68, w której Sąd Najwyższy zapatrywanie to w pełni akceptuje. Powyższe poglądy w pełni aprobuje również Sąd Okręgowy we Włocławku, czemu dał wyraz w uzasadnieniach postanowień w sprawach I Ca 270/12, Ca 149/13, Ca 256/13. Stwierdzając nierozpoznanie istoty sprawy (art. 386 § 4 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc) Sąd Okręgowy we Włocławku uznał, że rozpoznania tejże sprawy wymaga przeprowadzenia w całości postępowania dowodowego. Sąd II instancji w pełni zgodził się ze skarżącym, że w stanie prawnym obowiązującym do 2 sierpnia 2008 r. na podstawie art. 285 kc i art. 292 kc stosowanych przez analogię możliwe było nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego bez potrzeby wskazania i wykazania przez wnioskodawców danych identyfikujących nieruchomość władnącą. Wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji będzie miał na uwadze, że w przypadku sukcesji uniwersalnej częściowej (a taka była następstwem prywatyzacji przedsiębiorstw energetycznych) wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe przeszły na nowe podmioty choćby nie były wskazane w czynności (akcie administracyjnym) jako składniki byłego przedsiębiorstwa, także jeżeli strony nie uświadamiały sobie ich istnienia czy przynależności do przedsiębiorstwa (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30.01.2014 r., IV CSK 252/13, OSNC 2014/11/117).

Sąd ustalił, co następuje:

Właścicielem nieruchomości położonej we W., stanowiącej działkę nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym we Włocławku prowadzona jest księga wieczysta nr (...) jest uczestniczka A. C.. Na ww. nieruchomości znajdują się urządzenia przesyłowe w postaci linii napowietrznej wysokiego napięcia 110 kV, linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV i linii napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV. Posadowienie urządzeń przesyłowych na nieruchomości uczestniczki nastąpiło w ramach powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli realizowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 28 czerwca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, która utraciła swą moc w dniu 10 kwietnia 1997r.

(dowód: okoliczności bezsporne, a nadto odpis księgi wieczystej – k. 21 – 25, wypis z rejestru gruntów – k. 26)

Objęcie w posiadanie ww. urządzeń i instalacji w zakresie linii napowietrznej wysokiego napięcia 110 kV nastąpiło najpóźniej w dniu 17 czerwca 1982r., zaś odnośnie linii

napowietrznej średniego napięcia 15 kV i niskiego napięcia 0,4 kV w dniu 12 czerwca 1967r. Termin zasiedzenia służebności przesyłu w stosunku do linii 110 kV zakończył się w dniu 17.06.2012r. (termin upłynął po 3.08.2008 r.), zaś w stosunku do pozostałych dwóch linii termin zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu zakończył się przed 1.10.1990 r. (i co oczywiste przed 3.08.2008 r.) – w dniu 12 czerwca 1987r.

Linia 110 kV została wprawdzie posadowiona dużo wcześniej, co najmniej w 1964r., ale następnie na podstawie pozwolenia na budowę z dnia 24 maja 1980r. dokonano jej modernizacji, wskutek której doszło do zmiany przebiegu jej trasy i odbiór nowej linii nastąpił protokołem z dnia 17 czerwca 1982r., a zatem termin zasiedzenia należy liczyć na nowo. Tego dnia wnioskodawca rozpoczął zatem eksploatację ww. urządzeń i najpóźniej w tej dacie zaczął biec termin zasiedzenia tejże służebności.

Odnośnie linii napowietrznej 15 kV, w dniu 12 czerwca 1967r. została wydana decyzja o lokalizacji szczegółowej, a następnie linia ta została odebrana i podłączona do napięcia w dniu 23 grudnia 1967r. Następnie w latach 1975 – 1976 linia ta została wprawdzie zmodernizowana, jednak bez zmiany jej przebiegu. Zatem najpóźniej w dniu 23 grudnia 1967r. poprzednik prawny wnioskodawcy objął w posiadanie przedmiotową służebność gruntową. Tym samym termin do zasiedzenia służebności w zakresie linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV rozpoczął swój bieg w dniu 23 grudnia 1967r. Odnośnie linii napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV stacja transformatorowa zasilająca przedmiotową linię jest zasilana z linii 15 kV relacji W. Zachód-B.. Linia napowietrzna niskiego napięcia została załączona pod napięcie, podobnie jak linia średniego napięcia w dniu 23 grudnia 1967r., zatem od tego dnia linia nie zmieniając swego przebiegu i będąc eksploatowana przez wnioskodawcę znajdowała się w posiadaniu wnioskodawcy. Z pewnością zatem najpóźniej odpowiednio od 17 czerwca 1982 r. i od 23 grudnia 1967 r. poprzednik prawny wnioskodawcy, a następnie wnioskodawca mieli nieograniczone prawo korzystania z nieruchomości w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, kontroli, przeglądów, remontów, modernizacji, wymiany i usuwania awarii tychże urządzeń i instalacji, z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej przedsiębiorstwa.

(dowód: ogólna charakterystyka linii napowietrznej z datami jej wybudowania – k. 28, protokół odbioru etapowego – k. 29-30, decyzja – k. 31-32, protokół z projektem – k. 33-34, powołanie komisji odbioru technicznego – k. 35, k. 40, decyzja o lokalizacji szczegółowej – k. 36-37, protokół – k. 38-39, dokumentacje projektowe – k. 41-42, zeznania świadka S. M. – k. 265v-266, częściowo zeznania świadka T. N. – k. 265v-265v, opinia biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Ż. z dnia 15.09.2015 r. wraz z mapą sytuacyjno-wysokościową stanowiącą integralną część opinii geodezyjnej – k. 272-276, częściowo opinia biegłego sądowego Z. D. (1) z dnia 18.12.2015 r. – k. 300-341)

Przedsiębiorca przesyłowy w stosunku do żadnej z linii i urządzeń elektroenergetycznych, których dotyczyły wnioski nie wywodził swoich uprawnień do władania cudzą nieruchomością w określonych granicach z decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, której nie posiadała żadna ze stron. Decyzja o lokalizacji szczegółowej z dnia 12.06.1967 r. (k. 36), która dotyczyła linii napowietrznej

średniego napięcia (15 kV) i niskiego napięcia (NN – 0,4 kV) poprzedzała jedynie wydanie decyzji wywłaszczeniowej, albo wyrażenie zgody właściciela na wybudowanie urządzeń. Lokalizacja szczegółowa rozstrzygała o przebiegu urządzeń, w związku z tym jedynie w odwołaniu od tej decyzji właściciel mógł kwestionować przebieg – w odwołaniu od decyzji wywłaszczeniowej już tego zrobić nie mógł. Była to decyzja zbliżona do dzisiejszej decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

(dowód: okoliczność bezsporna, decyzja o lokalizacji szczegółowej – k. 36)

(...) SA w G. Oddział w T. jest następcą prawnym państwowego przedsiębiorstwa energetycznego. Na podstawie Zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki nr 233 z dnia 25 listopada 1958r. powstało przedsiębiorstwo państwowe działające pod nazwą Wielozakładowe Przedsiębiorstwo Państwowe Zakłady (...) w skład którego wchodził m.in. Zakład (...). Na mocy Zarządzenia nr 2/O. Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 14 lutego 1985 roku podmiot ten uległ przekształceniu w Przedsiębiorstwo Państwowe – (...). Z dniem 31 grudnia 1988 roku Północny O. Energetyczny uległ podziałowi i z dniem 1 stycznia 1989 roku na podstawie zarządzenia nr 50/ORG/89 Ministra Przemysłu powstało między innymi Przedsiębiorstwo Państwowe pod nazwą Zakład (...) z siedzibą w T.. Zarządzeniem nr 202/ (...)/93 z dnia 09 lipca 1993r. Ministra Przemysłu i Handlu dokonano podziału Zakładu (...) w T. i nastąpiło przekształcenie Zakładu (...) w T. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy (Skarb Państwa był właścicielem wszystkich akcji spółki) podjęto uchwałę w przedmiocie nowego brzmienia statutu, zgodnie z którym między innymi firma spółki została oznaczona jako Zakład (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T. z możliwością używania skrótu w brzmieniu (...) SA. Z dniem 31 grudnia 2004 roku nastąpiło połączenie spółek energetycznych, obejmujące także przedmiotową spółkę Skarbu Państwa i w związku z tym przejęcie Zakładu (...) S.A przez E. G. Kompanię Energetyczną z siedzibą w G.. W związku ze zmianami statutu ustalono, że spółka będzie funkcjonować pod firmą (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.. W dniu 30 lipca 2007r. miała miejsce zmiana nazwy spółki na (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G..

Na mocy decyzji wojewody z dnia 08 marca 1996 roku stwierdzono, że Zakłady (...) – Zakład (...) w T. nabyły z dniem 05 grudnia 1990 roku prawo użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej położonej w T. przy ulicy (...). B. nr 128 stanowiącej własność Skarbu Państwa, będącej w dotychczasowym zarządzie w/w jednostki a nadto nabyły nieodpłatnie własność budynków posadowionych na ww. nieruchomości.

(dowód: Statut Zakładów (...) k. 43-45, Zarządzenie nr 2/ (...) z dnia 14 lutego 1985r. - k. 47, pismo Ministra Przemysłu z dnia 10.01.1989r. - k. 46, Zarządzenie nr 50/ (...) /89 z dnia 16 stycznia 1989 r. - k. 48-50, Zarządzenie Nr 202/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 09 lipca 1993r. - k. 52, akty notarialne z dnia 26.11.2004r. i z dnia 08.10.1997- k. 56-82, odpis pełny z KRS-u - k. 85-100, decyzja z dnia 08 marca 1996r. - k. 83-84, postanowienia – k. 53-55)

W dniu 31 maja 2013 r. A. C. złożyła do tutejszego Sądu wniosek o ustanowienie na rzecz (...) S.A. w G. odpłatnej służebności przesyłu dotyczącej przedmiotowej nieruchomości i linii energetycznych. Co do zasady wniosek o ustanowienie służebności przesyłu skutkuje (w przeciwieństwie do pozwu o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości) przerwaniem biegu terminu zasiedzenia, o ile termin ten nie upłynąłby już wcześniej. Na kanwie niniejszej sprawy wniosek o ustanowienie służebności przesyłu nie przerwał biegu zasiedzenia, który upłynął odpowiednio wcześniej w powyżej wskazanych datach.

(dowód: okoliczność bezsporna, wniosek w aktach sprawy Sądu Rejonowego we Włocławku I Ns 881/13)

Sąd zważył, co następuje:

Regulacja służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c) wprowadzona do kodeksu cywilnego od dnia 03 sierpnia 2008 roku jasno przesądziła o dopuszczalności zasiedzenia przez przedsiębiorcę, w skład przedsiębiorstwa, którego wchodzi urządzenia przesyłowe w rozumieniu art. 49 k.c (urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej), służebności polegającej na możliwości korzystania w oznaczonym zakresie z określonej nieruchomości w sposób niezbędny do korzystania z tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem. W

myśl art. 305⁴ kc do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych, a zatem ma również zastosowanie art. 292 kc, który mówi, że służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, przy czym zgodnie z bogatym orzecznictwem Sądu Najwyższego w tej materii należy przyjąć, że widoczność i trwałość urządzenia należy rozumieć odmiennie niż w przypadku innych służebności, widoczność urządzenia musi być ujmowana szeroko i nie może stronić od specyficznej treści służebności, o którą w sprawie chodzi. Jeżeli z samej natury służebności wynika, że trwałe urządzenie, z którego uprawniony korzysta przebiega w całości lub w części pod powierzchnią ziemi, to uzależnienie dopuszczalności zasiedzenia służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu, od tego, w jaki sposób na danym, konkretnym odcinku urządzenie zostało posadowione, nie wytrzymałoby krytyki (tak przykładowo Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 752/11, LEX nr 1218185).

Orzecznictwo nawet przed 3 sierpnia 2008 r. dopuszczało zasiedzenie przez przedsiębiorstwo przesyłowe służebności o takiej treści, na podstawie art. 292 kc stosowanego w drodze analogii (orzeczenia SN: 11.03.2005r. CK 489/04, 08.09.2006r., II CSK 112/06, 04.10.2006r., CSK 119/06, 07.10.2008r., III CZP 89/08). Przyjęto założenie, że z uwagi na fakt, iż ustawa z dnia 3 sierpnia 2008r. o zmianie ustawy kodeks cywilny nie zawiera przepisów przejściowych, między innymi w zakresie zasiedzenia służebności przesyłu, to jeżeli termin prowadzący do zasiedzenia służebności upłynął przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, to sąd stwierdzi nabycie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (vide artykuł Michała Godlewskiego „Zasiedzenie służebności przesyłu”, MP nr 7 z 2010 r. s. 387-394). Przesłankami nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie są każdorazowo posiadanie nieruchomości w granicach służebności, upływ terminu oraz co do zasady istnienie trwałego i widocznego urządzenia (zważywszy na naturę służebności, niekoniecznie musi polegać na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, pogląd ten dotyczy zwłaszcza służebności obejmujących rurociągi i gazociągi, ale również kabli podziemnych. Kluczowe znaczenie ma tutaj uchwała Sądu Najwyższego z 7 października 2008 r. III CZP 89/08 (biul. SN 20008/10/7, LEX nr 458125), w której posłużono się sformułowaniem "służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu". Stanowisko to było zaaprobowane w późniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego (przykładowo w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2011 r. III CZP 10/11 OSNC 2011/12/129, w postanowieniach tego Sądu : z 26 lipca 2012 r. II CSK 752/11 nie publ. , LEX nr 1218185, z 19 grudnia 2012 r. II CSK 219/12 nie publ. , LEX nr 1288630 i z 13 czerwca 2013 r. IV CSK 672/12 nie publ. , LEX nr 1360293 i wreszcie w uchwale z 22 maja 2013 r. III CZP 18/13 Biul. SN 2013/5/5, LEX nr 1316046).

Nadto postanowieniem z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie P 28/13 Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie pytania prawnego Sądu Okręgowego we Wrocławiu „czy art. 292 w zw. z art.172 § 1 i art. 285 § 1 i 2 kc w zakresie, w jakim stanowią podstawę prawną nabycia przed 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego są zgodne z art. 64 ust. 3 w zw. z art. 31 ust 3 art. 64 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1, art. 21 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji, a także z art. 1 Protokołu Nr (...) do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Podkreślić w tym miejscu należy, że inaczej należy rozumieć posiadanie prowadzące do zasiedzenia własności nieruchomości, inaczej posiadanie prowadzące do zasiedzenia służebności. Należy w sposób zdecydowany oddzielić te dwa pojęcia. Posiadanie prowadzące do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia ma inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenia własności. Posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosowanie do potrzeb (postanowienie SN z dnia 04.10.2006r., II CSK 119/06). Rozpatrując niniejszą sprawę nie może mieć przesądzającego znaczenia fakt, że aktywność w zakresie konserwacji urządzeń i ich naprawy jest znikoma, stosowna do potrzeb, dokonywana wizualnie raz na 5 lat, nawet przy wykorzystaniu helikoptera, gdyż jest wystarczająca dla tego typu działalności i tego rodzaju urządzeń.

Jednocześnie przyjmuje się w judykaturze (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 2013 V CSK 421/12 nie publ., LEX nr 1375512 i z 22 lipca 2010 I CSK 606/09, nie publ., LEX 737248 i dalsze wskazane tam orzeczenia), że w odniesieniu do służebności gruntowej przesyłu wykładnia art. 285 § 2 kc musi uwzględniać charakter tej służebności i jej społeczno-gospodarcze przeznaczenie oraz społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości

wchodzącej w skład przedsiębiorstwa, któremu służebność ta ma służyć. Przesłanka z art. 285 § 2 kc spełniona jest także wówczas, gdy służebność przesyłu ułatwia funkcjonowanie przedsiębiorstwa przesyłowego zwiększając jednocześnie użyteczność należącej do niego nieruchomości. Okoliczność, że służebność gruntowa zwiększy użyteczność przedsiębiorstwa przesyłowego (co do czego nie ma wątpliwości) nie może automatycznie wykluczać istnienia nieruchomości władającej. W skład takiego przedsiębiorstwa wchodzić przecież nieruchomości (art. 55 § 1 pkt 2 kc), a funkcjonowanie przedsiębiorstwa energetycznego bez takich nieruchomości jest trudne do wyobrażenia. Nie ma więc znaczenia fakt, że w skład takiego przedsiębiorstwa wchodzi zazwyczaj wiele nieruchomości. Wspomniane ułatwienie działalności przedsiębiorstwa stanowi równocześnie zwiększenie użyteczności nieruchomości należącej do przedsiębiorstwa. Zgodnie z treścią jednolitej własności państwowej w świetle dawnego przepisu art. 128 kc własność nieruchomości przez zasiedzenie mógł nabyć jedynie Skarb Państwa, który był jej posiadaczem. Zupełnie inną kwestią jest ewentualne doliczenie posiadania Skarbu Państwa (art. 176 kc), ale w rozpatrywanej sprawie ona nie występowała.

W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 2010 r. I CSK 181/09 nie publ., LEX nr 564748 i wskazane w uzasadnieniu dalsze przykłady orzecznictwa), że art. 292 kc samodzielnie określa charakter posiadania służebności gruntowej jako przesłanki nabycia jej przez zasiedzenie. Przesłanką tą jest posiadanie służebności polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Chodzi tu więc o korzystanie z nieruchomości będące przejawem władztwa nad nią w zakresie, w jakim uprawnia do niego służebność gruntowa. Władztwo to kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 kc, jako posiadanie zależne nieruchomości. Zawarte w zdaniu drugim art. 292 kc odesłanie do przepisów o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie obejmuje tylko kwestie nie uregulowane w zdaniu pierwszym tego artykułu i pozwala na stosowanie do zasiedzenia służebności gruntowej przepisów o nabyciu nieruchomości przez zasiedzenie jedynie „odpowiednio”. Do zasiedzenia służebności gruntowej nie ma zatem zastosowania wymaganie posiadania samoistnego (art. 172 § 1 w zw. z art. 336 kc). O fakcie posiadania służebności świadczy już zaś samo wzniesienie urządzeń energetycznych, które po włączeniu do sieci stanowią składnik przedsiębiorstwa przesyłowego.

Zasada zamkniętej listy ograniczonych praw rzeczowych nie oznacza przecież, by w ramach jednego z nich – służebności gruntowej – istniał zamknięty katalog form, rodzajów wykonywania tegoż prawa. Stosownie do treści art. 285 § 1 k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości (nieruchomości władającej) prawem, którego treść polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władającej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, bądź też na tym, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie wolno wykonywać określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władającej przysługują na podstawie przepisów o treści i wykonywaniu własności (służebność gruntowa). Ustawodawca typizując elementy konieczne służebności gruntowej, pozostawił jednocześnie stronom stosunku prawnego dowolność w ukształtowaniu jej treści, posługując się – przy zakreslaniu granic ingerencji w cudze prawo własności nieruchomości (nieruchomości obciążonej) – takimi niedookreślonymi zwrotami, jak: korzystanie w „oznaczonym zakresie” oraz niemożność dokonywania przez właściciela „określonych działań”, czy też wykonywania „określonych uprawnień”. Trafnie zatem akcentuje się w piśmiennictwie, że „w przepisach kodeksu cywilnego nie sprecyzowano, na czym konkretnie ma polegać uprawnienie do korzystania z nieruchomości oraz na czym konkretnie ma polegać obowiązek powstrzymywania się właściciela tej nieruchomości od wykonywania przysługującego prawa. Istnieje zatem możliwość ustanawiania różnorodnych służebności gruntowych (...)” (tak: B. Burian w: Kodeks cywilny. Komentarz pod red. E. Gniewka, Warszawa 2006, s. 435). Oprócz służebności drogi koniecznej (art. 145 k.c.), tj. jednej z postaci służebności gruntowych, o znamionach bardziej szczegółowo określonej w przepisie, ustawodawca nie wskazuje bliżej innych rodzajów służebności gruntowych, pozostawiając tę materię zdarzeniu prawnemu (czynności prawnej, orzeczeniu sądowemu etc.), kreującemu in concreto daną służebność, co ma na celu takie umożliwienie ukształtowania jej treści, jakie tylko jest adekwatne z punktu widzenia społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa, warunków lokalnych, stosunków sąsiedzkich etc. Stąd też w praktyce występowały (i występują) najróżniejsze postaci służebności gruntowych – tak czynnych, jak i biernych (np. służebności przechodu, przejazdu, przegonu lub wypasu bydła, czerpania wody, pobierania ściółki, tzw. służebności widoku lub światła, ograniczenia wchodzenia przez właściciela

na grunt sąsiedni w warunkach art. 149 k.c.). Nie jest przy tym możliwe sformułowanie zamkniętego katalogu rodzajów służebności gruntowych, zważywszy na różnorodność stanów faktycznych i warunków, w jakich są ustanawiane. Jeszcze raz należy zaakcentować – nie można przenosić zasady zamkniętego katalogu ograniczonych praw rzeczowych w obręb jednego z nich, w konsekwencji błędnie twierdząc, iż dopuszczalne jest powstanie tylko takich treściowo służebności gruntowych, jakie *expressis verbis* zostały przewidziane przez ustawodawcę.

Nie było zatem żadnych przeszkód normatywnych do powstania przed dniem 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej treściowo odpowiadającej istniejącej od tego dnia służebności przesyłu, jako że pozwalał na to właśnie przepis art. 285 § 1 k.c., obowiązujący – bez zmian jego treści – od dnia wejścia w życie Kodeksu cywilnego, tj. od dnia 1 stycznia 1965 r. W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych – w tym także orzecznictwie Sądu Okręgowego we Włocławku – w zasadzie jednolicie przyjmuje się, że możliwym było, jeszcze przed wprowadzeniem do porządku prawnego instytucji służebności przesyłu, zasiedzenie służebności gruntowej o treści jej odpowiadającej. Nie przytaczając i nie cytując też licznych judykatów w tej materii (orzecznictwo w tym zakresie jest bowiem niezmiernie bogate), jedynie tytułem przykładu wymienić można: uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r. (III CZP 89/08, opubl. w: Monitor Prawniczy 2014/18/980), uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2011 r. (III CZP 10/11, opubl. w: OSNC 2011/12/129), uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r. (III CZP 18/13 opubl. w: OSNC 2013/12/139), uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2013 r. (III CZP 31/13, opubl. w: OSNC 2014/2/11), wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2004 r. (III CK 496/02, LEX nr 152776), wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2005 r. (II CK 489/04, LEX nr 301735), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2006 r. (II CSK 112/06, opubl. w: Monitor Prawniczy 2006/19/1016), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 r. (II CSK 119/06, opubl. w: Monitor Prawniczy), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2008 r. (II CSK 326/08 w: LEGALIS), wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2008 r. (II CSK 389/08, w: LEGALIS), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2010 r. (I CSK 606/09, w: LEGALIS), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2011 r. (I CSK 157/11, w: LEGALIS), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 r. (II CSK 752/11, w: LEGALIS), wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 8 maja 2013 r. (I ACa 68/13, w: Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych, www.orzeczenia.ms.gov.pl), postanowienia Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 24 stycznia 2013 r. (I Ca 270/12), z dnia 27 września 2013 r. (I Ca 149/13) oraz w sprawie o sygn. akt: I Ca 256/13. Nadto z uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r. (III CZP 87/13, opubl. w: OSNC 2014/7-8/68), wynika, że wykonywanie uprawnień w zakresie wynikającym z decyzji wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (t.j. Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), stanowi tytuł prawny do ich wykonywania, aczkolwiek na toku niniejszej sprawy taka decyzja nie została przedstawiona przez żadną ze stron. W uzasadnieniu uchwały powziętej dnia 8 kwietnia 2014 r. Sąd Najwyższy nie wykluczył możliwości zasiedzenia w okresie od dnia 1 stycznia 1965 r. do dnia 2 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu co do zasady, stwierdził jedynie – przedstawiając bardzo szeroki wywód – że nie mogło do tego dojść, gdy posadowienie urządzeń przesyłowych nastąpiło w wykonaniu uprawnień wynikających ze wspomnianej decyzji administracyjnej, zatem gdy nieruchomość została zajęta pod urządzenia przesyłowe legalnie (w tym znaczeniu, że nastąpiło to podstawie przytoczonego władczego aktu administracyjnego).

Podsumowując ten fragment rozważań należy wyraźnie rozdzielić dwie odrębne, mające inne podstawy prawne konstrukcje prawa rzeczowego, aczkolwiek posiadające analogiczną treść i cel społeczno-gospodarczy – służebność przesyłu, funkcjonującą w porządku prawnym od dnia 3 sierpnia 2008 r. oraz służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, która to mogła być nabyta przez zasiedzenie przed tą datą. Przy wykładni art. 285 § 2 KC konieczne jest uwzględnianie charakteru służebności przesyłu oraz społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa energetycznego, któremu służebność ma służyć, celu służebności polegającego na zwiększeniu użyteczności przedsiębiorstwa i specyfiki sieci przesyłowych. W skład przedsiębiorstwa przesyłowego wchodzi zarówno nieruchomości, jak i sieci oraz inne urządzenia przesyłowe. Linie energetyczne i słupy stanowią elementy sieci, mają więc oczywisty funkcjonalny związek z pozostałymi urządzeniami tej samej sieci, posadowionymi na innych nieruchomościach, bez względu na ich wzajemne położenie. Konsekwentnie trzeba więc przyznać prymat przedmiotowemu związkowi z siecią przesyłową, zatem ze składnikami przedsiębiorstwa, a nie relacjom zachodzącym między poszczególnymi nieruchomościami, na których w danej chwili

się one znajdowały. Wykonywanie tego rodzaju służebności odpowiadającej służebności przesyłu służy zaspakajaniu zmiennych potrzeb gospodarczych. Z tych względów, przy odwołaniu do wykładni celowościowej art. 285 KC uznać należy, że wystarczające jest ogólne odwołanie do statusu przedsiębiorstwa przesyłowego jako podmiotu praw rzeczowych oraz zbędne jest identyfikowanie oraz wprowadzanie do treści postanowienia zapisu dotyczącego nieruchomości władnącej, której jest ono właścicielem. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 lutego 2014 r. (V CSK 190/13). W tymże orzeczeniu trafnie zaakcentowano, iż „Analogiczne stanowisko, akcentujące brak konieczności wyraźnego wskazywania i oznaczenia nieruchomości władnącej w przypadku służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu oraz kładące nacisk na zwiększenie użyteczności nie tyle jednej, konkretnej nieruchomości władnącej, ale przedsiębiorstwa, jako zorganizowanego kompleksu składników majątkowych, w tym nieruchomości (art. 55¹ k.c.), którego to użyteczność zwiększa się na skutek ułatwionego funkcjonowania w sytuacji istnienia omawianej służebności, zajął Sąd Najwyższy w uchwałach: z dnia 17 stycznia 2003 r., (III CZP 79/02, opubl. w: OSNC 2003, nr 112, poz. 142) i z dnia 22 października 2009 r. (III CZP 70/09, opubl. w: OSNC 2010, nr 5, poz. 64), wyroku z dnia 12 grudnia 2008 r. (II CSK 389/08, w: LEGALIS) oraz postanowieniach: z dnia 8 września 2006 r., (II CSK 112/06, opubl. w: Monitor Prawniczy. 2006/19/1016), z dnia 5 czerwca 2009 r. (I CSK 392/08, w: LEGALIS), z dnia 22 lipca 2010 r. (I CSK 606/09, w: LEGALIS), z dnia 6 lutego 2013 r. (V CSK 129/12, w: LEGALIS), z dnia 28 sierpnia 2013 r. (V CSK 421/12, w: LEALIS), z dnia 29 listopada 2013 r. (I CSK 253/13) oraz z dnia 30 października 2013 r. (V CSK 497/12, w: LEGALIS). Sąd ad quem pogląd ten, dostosowujący mutatis mutandis wymogi statuowane przepisem art. 285 § 1 i 2 k.c. do specyficznego charakteru omawianej formy służebności gruntowej i jednocześnie specyfiki działalności uprawnionego podmiotu (przedsiębiorstwa przesyłowego), podziela i się doń odwołuje, wskazując jednocześnie, iż przedstawianie szerszej argumentacji za jego przyjęciem przekraczałoby ramy niniejszego uzasadnienia.

Nie można również tracić z pola widzenia, że dokumenty dołączone przez wnioskodawcę mają walor dowodowy. Są to wprawdzie dokumenty prywatne (art. 245 kpc), jednakże nie można całkowicie pozbawić ich mocy dowodowej. Z uwagi na ustalenie przez Sąd, że doszło do modernizacji linii energetycznej 110 kV, która nie wiązała się tylko z przebudową urządzeń przesyłowych, ale co istotne - ze zmianą przebiegu linii, zmianą toru linii ma to relewantne znaczenie dla oceny, że na skutek owej modernizacji doszło do rozpoczęcia – w tym zakresie – na nowo biegu terminu zasiedzenia. W tej kwestii należy również zwrócić uwagę na postanowienie Sądu Najwyższego z 06.07.2011 r. wydane w sprawie I CSK 157/11, gdzie wskazano, że jeżeli nastąpiła przebudowa urządzeń związana z istotną zmianą ich przebiegu, wówczas okres zasiedzenia rozpoczyna się na nowo.

Dla zasiedzenia ustawodawca przewidział termin 10 lat w dobrej wierze, a 20 lat w złej wierze. Z dniem 1 października 1990 roku tj. z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321 ze zm.) terminy te uległy przedłużeniu odpowiednio do 20 lat i 30 lat. Do przypadków zasiedzenia, które nastąpiło przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku mają zastosowanie 10 i 20- letnie okresy posiadania przewidziane w art. 172 kc w brzmieniu obowiązującym przed tą datą (orzeczenie SN z dnia 02.09.1993r. II CRN 89/93), zaś do przypadków zasiedzenia, którego bieg terminu nie zakończył się przed 1 października 1990 r. stosujemy 20 i 30-letnie terminy zasiedzenia. Jednocześnie nie można tracić z pola widzenia treści przepisu art. XLI § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. przepisy wprowadzające kodeks cywilny, który stanowi, że jeśli termin zasiedzenia według kodeksu cywilnego jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg zasiedzenia rozpoczyna się z dniem wejścia kodeksu w życie (1 stycznia 1965 r.). Należy mieć na uwadze również uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 21.01.2011 r. w sprawie III CZP 124/10, z której wynika, że wniosek właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem (art. 305¹ § 2 kc) przerywa bieg terminu zasiedzenia tej służebności.

Odnośnie wykazania następstwa prawnego wskazać należy, że zgodnie z art. 128 kc jeżeli przedsiębiorstwo państwowe spełniało przesłanki wymagane do nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie to własność nieruchomości nabywał Skarb Państwa a nie przedsiębiorstwo państwowe, nie mogło ono praw do zarządzenia mienia państwowego przeciwstawić Skarbowi Państwa (uchwała SN z dnia 22.10.2009r. III CZP 70/09). Uchylenie art. 128 k.c w pierwotnym brzmieniu w dniu 1 lutego 1989 roku nie spowodowało uwłaszczenia z tym dniem państwowych osób

prawnych co do składników mienia znajdującego się w ich zarządzenie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 18 czerwca 1991 roku III CZP 38/91 wyjaśnił, że takie uwłaszczenie nastąpiło dopiero na podstawie ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości oraz przepisów określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych. Od tego czasu państwowe osoby prawne nabyły samodzielne prawa do składników mienia państwowego, którym dotychczas zarządzały. Do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 1991r., Nr 2, poz.6) obowiązywał art. 42 ust.2 (Dz.U. z 1987r., Nr 35, poz. 201) zgodnie z którym, przedsiębiorstwo gospodarując wydziałym mu nabytym mieniem, stanowiącym część mienia ogólnonarodowego, zapewnia jego ochronę. Z treści tak sformułowanego przepisu wynika, że każdy składnik majątkowy przedsiębiorstwa państwowego – zarówno wydziałony mu przy utworzeniu jak i nabyty w toku działalności przez to przedsiębiorstwo – stanowił mienie ogólnonarodowe, które pozostawało w dyspozycji tego przedsiębiorstwa (art. 42 ust. 3 tej ustawy). Nie ulega wątpliwości, że regułę tę należało odnosić zarówno do nieruchomości jak i pozostałych składników majątkowych. W tym brzmieniu przepis ten obowiązywał do dnia 7 stycznia 1991 roku tj. do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku nowelizującej ustawę o przedsiębiorstwach państwowych. Po dniu wejścia w życie ustawy przepis ten (art. 46 ust 2, tekst jednolity z 1991r., Dz.U. Nr 18, poz.80) stanowił, że przedsiębiorstwo, gospodarując wydziałym i nabytym mu mieniem, zapewnia mu ochronę. Z treści tego przepisu wynika, że przedsiębiorstwo gospodaruje mieniem państwowym, bowiem jest państwową osobą prawną, której zgodnie z art. 44¹ §1 kc przysługuje własność mienia państwowego. Jednocześnie przepisami tej ustawy uchylono art. 42 ust. 2 (według tekstu jednolitego z 1987r.) określający, że „przedsiębiorstwo państwowe wykonuje uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego, będącego w jego dyspozycji, z wyłączeniem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi”. Wskazać również należy, iż Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 18 maja 2007r., I CSK 64/2007 wyraził stanowisko, że decyzja wydana w oparciu o art.2 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy o gospodarce gruntami może być uznana za dokument stwierdzający, że doszło do przeniesienia posiadania nieruchomości, której decyzja dotyczyła. Państwowa osoba prawna, która do dnia 5 grudnia 1990 roku wykonywała zarząd operatywny mieniem państwowym i z tym dniem, już jako posiadacz nieruchomości, została uwłaszczona, może wykazać przejście posiadania nieruchomości ze Skarbu Państwa na nią, na mocy decyzji wydanej na podstawie art. 2 ust 3 ustawy o zmianie u.g.g (k.41-42). Stwierdzono także, że między Skarbem Państwa i osobą prawną uwłaszczoną jego nieruchomością z dniem 05 grudnia 1990 roku istniało następstwo prawne w zakresie posiadania nieruchomości. Uwłaszczony podmiot kontynuował posiadanie swojego poprzednika. Potwierdza to tezę o pochodnym charakterze objęcia nieruchomości w posiadanie, przy czym fakt posiadania rozciąga się na nieruchomość i jej części składowe, zaś za części składowe uważane jest prawo związane z własnością. W związku z tym posiadacz nieruchomości uprawniony jest do posiadania również służebności związanych z nieruchomością władnącą. Osoba, na rzecz której nastąpiło przeniesienie posiadania nieruchomości władnącej, uprawniona jest do posiadania służebności związanych z tą nieruchomością. Przeniesienie posiadania nieruchomości władnącej powoduje również przeniesienie posiadania służebności z nią związanej i jest wystarczającym tytułem legitymującym do wykonywania posiadania w granicach, w jakich nastąpiło przeniesienie. Należy zgodzić się z poglądem wyrażonym w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2011 r., w sprawie I CSK 288/10, Lex nr 798230, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r., mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć własności nieruchomości także w wyniku zasiedzenia, gdyż było to jedynie dzierżenie w rozumieniu art. 338 kc, natomiast mogła do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania podczas biegu zasiedzenia (art. 176 kc). Podobne stanowisko wyrażono w innych orzeczeniach Sądu Najwyższego (postanowienie z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08, niepubl., postanowienie z dnia 16 października 2009r., (...), niepubl.). W następstwie przeniesienia posiadania wskutek wskazanych wyżej przekształceń prawo to przeszło ostatecznie na rzecz wnioskodawcy. Zasiedzenie jest sposobem nabycia własności lub odpowiednio służebności, który nie zobowiązuje osoby nabywającej ją w ten sposób do dania jakiegokolwiek ekwiwalentu (tak Komentarz do Kodeksu cywilnego, księga druga wyd. LexisNexis pod red. S. Rudnickiego str. 186). Nie można również nie zaznaczyć, że w przypadku sukcesji uniwersalnej częściowej (a taka była następstwem prywatyzacji przedsiębiorstw energetycznych) wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe przeszły na nowe podmioty choćby nie były wskazane w czynności (akcie administracyjnym) jako składniki byłego przedsiębiorstwa, także jeżeli

strony nie uświadamiały sobie ich istnienia czy przynależności do przedsiębiorstwa (vide uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30.01.2014 r., IV CSK 252/13, OSNC 2014/11/117).

Mając powyższe na uwadze Sąd stwierdził nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu odnośnie linii wysokiego napięcia i służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu szczegółowo opisanej w orzeczeniu. Powyższe nie budziło w tym stanie rzeczy żadnych wątpliwości. Należy zaakcentować, że stwierdzenie nabycia własności/służebności następuje zawsze na rzecz osoby będącej posiadaczem w chwili upływu terminu zasiedzenia. Przed wejściem w życie nowelizacji Kodeksu cywilnego dokonanej ustawą z dnia 31 stycznia 1989 roku o zmianie ustawy kodeks cywilny znoszącej zasadę tzw. jednolitej własności państwowej czyli przed dniem 1 lutego 1989 roku państwowe osoby prawne (w tym przedsiębiorstwa państwowe) wykonywały uprawnienia związane z własnością nieruchomości we własnym imieniu, ale na rzecz Skarbu Państwa, będącego jedynym dysponentem własności państwowej. Dlatego też skutki prawne związane z posiadaniem w tamtym okresie przez przedsiębiorstwa państwowe nieruchomości mogły powstać tylko na rzecz Skarbu Państwa (uzasadnienie orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawie IV CSK 435/10). Nadto zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego dla stwierdzenia nabycia własności nieruchomości w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa nie ma znaczenia, że nieruchomości posiadały kolejno różne jednostki państwowe (przedsiębiorstwa państwowe) i żadna z nich nie była posiadaczem przez okres wymagany do nabycia własności przez zasiedzenie. Istotny jest łączny okres posiadania przez te podmioty wystarczający do stwierdzenia zasiedzenia przez Skarb Państwa (postanowienie SN z dnia 22 października 2009r., III CSK 38/09).

W tym zakresie wnioskodawca przedstawił niekwestionowane dowody, uzupełnione opiniami biegłych dotyczące czasu posadowienia urządzeń przesyłowych na przedmiotowej nieruchomości i daty załączenia ich pod napięcie, a nawet wcześniej – prawdopodobnej daty rozpoczęcia budowy konkretnych linii i urządzeń elektroenergetycznych, przy czym bieg terminu zasiedzenia zakończył się w dacie wskazanej w niniejszym orzeczeniu. Sąd za wnioskodawcą przyjął daty objęcia w posiadanie, które najpełniej wynikają z dokumentacji. Obecnie zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2013r., V CSK 287/12 należy uznać, że przedsiębiorca przesyłowy posiada nieruchomość w zakresie służebności przesyłu już od chwili wejścia na grunt w celu wybudowania urządzenia służącego do przesyłania energii, zatem w konsekwencji to nie data załączenia urządzeń pod napięcie, jak we wcześniejszych orzeczeniach przyjmował Sąd Najwyższy, a za nim sądy powszechne, lecz data wejścia na grunt w celu budowy urządzeń stanowić powinna datę rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia służebności. Sąd meriti na kanwie niniejszej sprawy przyjął jednak za wnioskodawcę wykazaną datę objęcia służebności przesyłu w posiadanie jako najbardziej pewną i wykazaną ponad wszelką wątpliwość.

W ocenie Sądu osobnego omówienia wymaga kwestia dobrej czy też złej wiary po stronie wnioskodawcy (jego poprzedników prawnych) w chwili objęcia służebności w posiadanie.

Dobra wiara to uzasadnione okolicznościami przekonanie przedsiębiorcy, że jest uprawniony do korzystania z cudzej własności bez obowiązku zawarcia odrębnej umowy, czy też ponoszenia opłat. Powyższe przekonanie musi mieć konkretną podstawę faktyczną, zdarzenie które u przeciętnego przedsiębiorcy wywołałoby poczucie, że może korzystać z cudzej własności nieodpłatnie. Ustawodawca nakazuje wprawdzie przyjąć istnienie dobrej wiary. W tym celu wprowadził domniemanie prawne w art. 7 kc, zatem zasadniczo ciężar dowodu w zakresie posiadania służebności przesyłu w złej wierze spoczywa na stronie przeciwnej i zasadniczo oznacza to konieczność udowodnienia, że przedsiębiorca o braku prawa do nieruchomości wiedział, albo powinien był wiedzieć jako profesjonalista – w danym układzie okoliczności faktycznych (vide postanowienie Sądu Najwyższego z 04.12.2009 wydane w sprawie III CSK 79/09, postanowienie Sądu Najwyższego z 17.12.2008 r. wydane w sprawie I CSK 171/08, wyrok Sądu Najwyższego z 06.10.2010 r. wydany w sprawie II CSK 156/10). Bardzo istotną zasadą jest, że przy zasiedzeniu służebności zła wiara powstała później nie szkodzi, co oznacza, że w przypadku, gdy przedsiębiorca rozpoczął posiadanie służebności w dobrej wierze, później zgłoszony sprzeciw właściciela nie zmienia charakteru posiadania.

Należy podkreślić, że domniemanie dobrej wiary musi ulec obaleniu w sytuacji, gdy sam wnioskodawca nie jest w stanie sam wskazać na jakiej podstawie objął służebność w posiadanie. Na kanwie niniejszej sprawy wnioskodawca nie wykazał, by objęcie w posiadanie nieruchomości, na której posadowiono linie napowietrzne nastąpiło w trybie

wydania decyzji lokalizacyjnej i zarządzenia o powszechnej elektryfikacji wydanych w trybie ustawy z dnia 28.06.1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi (którą doręczono ówczesnym właścicielom) lub decyzji wydanej w trybie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U. 1974 r., nr 10, poz. 64) albo na podstawie jego odpowiedników w kolejnych ustawach (przepis art. 70 ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości z 29.04.1985 r. - tekst jednolity: Dz. U. z 1991 r., nr 30, poz. 127 oraz przepis art. 124 ustawy z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami - tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r., nr 102, poz. 651). W oparciu o taką decyzję, przedsiębiorca mógł nie tylko zlokalizować urządzenie przesyłowe na nieruchomości prywatnej, ale również miał zagwarantowane prawo dostępu do niego w celu wykonywania czynności związanych z konserwacją. Takie prawo określa się czasami jako służebność publiczną (vide postanowieniem Sądu Najwyższego z 17.12.2008 r. wydane w sprawie I CSK 171/08, gdzie zawarte jest obszernie uzasadnienie, dlaczego art. 35 ustawy wywłaszczeniowej z 1958 r. może stanowić podstawę dla przyjęcia dobrej wiary posiadacza służebności, wyrok Sądu Najwyższego z 09.01.2008 r. wydany w sprawie II CSK 432/07, uchwała Sądu Najwyższego z 28.02.2002 r. wydana w sprawie III CZP 1/02). Aktualnie Sąd Najwyższy w swych orzeczeniach idzie jeszcze dalej wskazując, że wspomniana decyzja wywłaszczeniowa stanowi tytuł prawny dla wnioskodawcy do władania przedmiotową służebnością i w takiej sytuacji wniosek o zasiedzenie winien podlegać oddaleniu. Także przed dniem 3 sierpnia 2008 r., jak również po tej dacie, przedsiębiorca przesyłowy może wywodzić swoje uprawnienie do władania cudzą nieruchomością w określonych granicach bądź z decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości albo z przysługującej mu służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, lub wprost ze służebności przesyłu. Od woli przedsiębiorcy przesyłowego zależy, czy chce skorzystać z trybu administracyjnoprawnego, czy też wybiera regulację cywilnoprawną dla określenia swojej sytuacji prawnej wobec cudzych nieruchomości, przez które przechodzą należące do niego urządzenia przesyłowe (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13.02.2015 r., II CSK 310/14, LEX nr 1663401). Jeżeli zatem wybiera drogę cywilną to ze wszystkimi tego konsekwencjami, w tym zakresie wykazania dobrej wiary.

Niewątpliwym jest in concreto brak wykazania zgody właściciela na ograniczenie prawa własności, co skutkuje tym, że wnioskodawca jest posiadaczem w złej wierze (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.12.2008 r., I CS 171/08 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28.03.2012 r., V CSK 181/11). Wskazać jedynie należy, że ciężar dowodu co do tej okoliczności, zgodnie z treścią art. 6 kc spoczywał na wnioskodawcy i przy braku istnienia jakiegokolwiek decyzji administracyjnej, zezwalającej na posadowienie linii napowietrznych, nakłada na wnioskodawcę obowiązek udowodnienia dobrej wiary.

W tej sytuacji przyjąć należało wbrew stanowisku wnioskodawcy istnienie złej wiary, co miało jedynie wpływ na ustalenie późniejszej daty nabycia służebności gruntowej i służebności przesyłu przez zasiedzenie. Bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu i służebności przesyłu upłynął odpowiednio w datach wskazanych w postanowieniu Sądu.

Poczynione wyżej ustalenia oparte zostały na złożonych do akt dokumentach oraz zeznaniach świadka S. M., częściowo świadka T. N.. Ten ostatni nie posiadał bowiem zweryfikowanej wiedzy odnośnie modernizacji linii 100 kV błędnie wskazując wbrew samemu wnioskodawcy i wnioskowi płynącym z opinii biegłego Z. D., że modernizacja tejże linii nie wiązała się ze zmianą jej przebiegu. Ustalony stan faktyczny sprawy co do przebiegu linii napowietrznych jest w zasadzie bezsporny, a dodatkowo szlak (miejsce) urządzeń przesyłowych został zamieszczony na mapie sytuacyjno-wysokościowej biegłego J. Ż. stanowiącej integralną część opinii geodezyjnej, którą ze względu na jej fachowość Sąd zaliczył w poczet materiału dowodowego i uczynił integralną częścią orzeczenia. W części dotyczącej rodzaju i ilości posadowionych urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych Sąd oparł się na fachowej i spójnej opinii biegłego sądowego Z. D. (1) (za wyjątkiem szerokości pasa służebności, o czym mowa w dalszej części uzasadnienia). Dowody te w tej części Sąd uznał za wiarygodne, wzajemnie niesprzeczne i na nich oparł swe ustalenia.

Należy również zaznaczyć, że rozpoczęcie posiadania musi być udowodnione przez przedsiębiorcę, co może nastąpić zarówno w sposób bezpośredni poprzez przedłożenie protokółarnego potwierdzenia odbioru lub uruchomienia danego odcinka sieci – co zostało wykazane i niezaprzeczone w niniejszym postępowaniu, może też zostać oparte na dokumentach, z których jedynie pośrednio wynika, iż sieć miała charakter czynny. W powyższym zakresie mogą zostać

wykorzystane umowy przyłączeniowe i sprzedaży dla obiektów zasilanych z danego odcinka sieci, pisma wskazujące na jej czynny charakter, dotyczące np. rozwiązania kolizji z innymi urządzeniami infrastrukturalnymi.

Odnośnie określenia pasa szerokości służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu Sąd meriti stoi na stanowisku, że zasadniczo należy dać pierwszeństwo zakresowi służebności według wykazanego stanu faktycznego w tym zakresie, ewentualnie zgodnych oświadczeń stron. Innymi słowy o szerokości służebności decyduje stan faktyczny, niemniej jednak specjalistyczna wiedza biegłego w tym zakresie nie jest pozbawiona znaczenia zwłaszcza w sytuacji pewnej dowolności w określeniu przez wnioskodawcę pasa służebności gruntowej i gołosłowności jego twierdzeń bez wykazania tego stosownymi innymi wiarygodnymi dowodami. Z tych powodów z uwagi na zgodne w tym zakresie stanowisko stron postępowania odnośnie szerokości pasa zasiadywanej służebności określonej ostatecznie w piśmie z dnia 4 listopada 2015 r. (k. 284) i w piśmie z dnia 25.01.2016 r. (k. 347). Sąd przyjął za stronami te wartości, co znalazło swój wyraz w postanowieniu: dla linii 110 kV po 3,25 m po każdej stronie linii, dla linii 15 kV po 2,10 m po każdej stronie linii, dla linii 0,4 kV – po 1 m po każdej stronie linii. W tym zakresie opinia biegłego Z. D. (1) okazała się nieprzydatna. Nie można tracić z pola widzenia, że służebność jako ograniczone prawo rzeczowe ingerujące we własność winna być określona w rozmiarach niezbędnych do korzystania z niej i nie stanowić nadmiernego obciążenia dla nieruchomości obciążonej.

Orzekając w niniejszej sprawie Sąd miał również na uwadze, że stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości może nastąpić tylko na rzecz osoby wskazanej we wniosku (tak Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 11 czerwca 2015 r., III CZP 112/14). Wnioskodawca właściwie wskazywał podmiot, który ma nabyć służebność przez zasiedzenie.

Uwzględniając powyższe argumenty Sąd orzekł jak postanowieniu na podstawie art. 292 kc oraz art. 292 kc w zw. z art. 305⁴ kc. Mając na uwadze dyspozycje płynące z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 r. wydanego w sprawie V CSK 190/11, dotyczącego wprowadzenia problemu ustanowienia służebności przesyłu dla urządzeń linii elektroenergetycznej, Sąd uznał, że i przy zasiedzeniu tej służebności celowe jest wskazanie uszczegółowionego zakresu obciążeń związanych z korzystaniem z nieruchomości uczestnika w związku z nabyciem przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Formalizm prawa rzeczowego, jak wskazał Sąd Najwyższy, ingerencja w konstytucyjnie chronione prawo własności wymagają nie tylko legalnego wkroczenia osób trzecich w sferę prawnie chronioną, ale i wyznaczenie zakresu przedmiotowego oraz terytorialnego jego ograniczeń, wynikających z ustanowienia służebności przesyłu, co nierozdzielnie wiąże się z nabyciem takiej służebności przez zasiedzenie (vide postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 18.04.2008r., II CSK 627/07, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1996 r., I CKN 10/96, nie publ.). Argumentem za tym przemawiającym jest czynny charakter służebności przesyłu, jej podobieństwo do służebności gruntowej, możliwość ujawnienia powstałego ograniczonego prawa rzeczowego w księdze wieczystej, pewność stosunków prawnych i bezpieczeństwo obrotu. Należy mieć na uwadze, że nabyć przez zasiedzenie można tylko służebność o konkretnej treści, a nie nieskonkretyzowane uprawnienie do przeprowadzenia w dowolny sposób linii energetycznej (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 maja 2004 r., III CK 496/02, LEX nr 152776).

Uwzględniając powyższe rozważania i wnioski Sąd stwierdził, że (...) Spółka Akcyjna w G. nabyła przez zasiedzenie z dniem 17 czerwca 2012 r. służebność przesyłu polegającą na znoszeniu istnienia w przestrzeni nad i pod powierzchnią oraz nieodpłatnym korzystaniu z posadowionych na nieruchomości oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) położonej we W., dla której Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych szczegółowo określonych w opinii biegłego sądowego z zakresu energetyki mgr inż. Z. D. (1) z dnia 18 grudnia 2015 r., w tym zakresie stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, wchodzących w skład linii napowietrznej wysokiego napięcia 110 kV oznaczonej na mapie sytuacyjno-wysokościowej opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Ż. z dnia 15 września 2015 r. stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, w obrębie pasa o szerokości po 3,25 m po każdej stronie linii, z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, kontroli, przeglądów, remontów, modernizacji, wymiany i usuwania awarii tychże urządzeń i instalacji wraz z

prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej przedsiębiorstwa. Stwierdził również, że Skarb Państwa – Przedsiębiorstwo Państwowe (...) nabył przez zasiedzenie z dniem 23 grudnia 1987 r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu polegającą na znoszeniu istnienia w przestrzeni nad i pod powierzchnią oraz nieodpłatnym korzystaniu z posadowionych na nieruchomości oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) położonej we W., dla której Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych szczegółowo określonych w opinii biegłego sądowego z zakresu energetyki mgr inż. Z. D. (1) z dnia 18 grudnia 2015 r., w tym zakresie stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, wchodzących w skład linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV oznaczonej na mapie sytuacyjno-wysokościowej opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Ż. z dnia 15 września 2015 r. stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, w obrębie pasa o szerokości po 2,10 m po każdej stronie linii, z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, kontroli, przeglądów, remontów, modernizacji, wymiany i usuwania awarii tychże urządzeń i instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej przedsiębiorstwa. Stwierdził także, że Skarb Państwa – Przedsiębiorstwo Państwowe (...) nabył przez zasiedzenie z dniem 23 grudnia 1987r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu polegającą na znoszeniu istnienia w przestrzeni nad i pod powierzchnią oraz nieodpłatnym korzystaniu z posadowionych na nieruchomości oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) położonej we W., dla której Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych szczegółowo określonych w opinii biegłego sądowego z zakresu energetyki mgr inż. Z. D. (1) z dnia 18 grudnia 2015 r., w tym zakresie stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, wchodzących w skład linii napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV oznaczonej na mapie sytuacyjno-wysokościowej opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Ż. z dnia 15 września 2015 r. stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia, w obrębie pasa o szerokości po 1 m (jednym metrze) po każdej stronie linii, z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, kontroli, przeglądów, remontów, modernizacji, wymiany i usuwania awarii tychże urządzeń i instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej przedsiębiorstwa;

O zwrocie kosztów postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 kpc obciążając nimi uczestniczkę A. C. uznając, że interesy tego uczestnika i wnioskodawcy były sprzeczne, wnioskodawca wystąpił z niniejszym żądaniem po tym, jak uczestniczka zainicjowała postępowanie o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem. W efekcie Sąd zasądził od uczestniczki A. C. na rzecz wnioskodawcy (...) S.A. w G. kwotę 1.117 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, na które składały się opłata sądowa od wniosku w kwocie 40 zł, kwota 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (§ 7 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych), kwota 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję, opłata sądowa od apelacji w kwocie 200 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, zaliczka wpłacona przez wnioskodawcę na poczet opinii biegłych w kwocie 500 zł. Tytułem nieuiszczonych wydatków nakazano pobrać na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego we Włocławku) od uczestniczki A. C. kwotę 3.290,35 zł tytułem nieuiszczonych wydatków (kwoty 958,24 zł i 2332,11 zł na wynagrodzenie biegłych zostały tymczasowo wyłożone z sum budżetowych Skarbu Państwa). Należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5.12.2012r., I CZ 148/12 wskazał, że sprzeczność interesów pomiędzy uczestnikami, w rozumieniu art. 520 § 2 i 3 KPC, występuje wtedy, gdy postanowienie kończące postępowanie w sprawie wywiera wpływ dla jednych zainteresowanych na zwiększenie, a dla innych na zmniejszenie ich praw, co szczególnie widoczne jest na kanwie niniejszej sprawy. W postępowaniu nieprocesowym znajduje też odpowiednie zastosowanie również art. 102 k.p.c. niemniej jednak uczestniczka nie powoływała się na szczególne okoliczności, które uprawniałyby ją do skorzystania z dobrodziejstwa odstąpienia od obciążenia kosztami postępowania.